

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 14.Gf.40.363/2022/9/I.

A felperes:

Magyar Államkincstár (cím1)

A felperes képviselője:

Pozderka Ügyvédi Iroda (1146 Budapest, Erzsébet királyné útja 1/C.; ügyintéző: dr. Pozderka Gábor ügyvéd)

Az alperes:

alperes1 Zártkörűen Működő Részvénytársaság (cím3)

Az alperes képviselője: Dr. Zöld Katalin Ügyvédi Iroda (cím4; ügyintéző: dr. Zöld Katalin ügyvéd)

A per tárgya: kezesi felelősség érvényesítése

A fellebbezést benyújtó fél: felperes

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 31.G.42.141/2021/27-I.

Í t é l e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 321.831.961 (háromszázhuszonegymillió-nyolcszázharmincegyezer-kilencszázhatvanegy) forintot és annak 2021. október 7. napjától a kifizetésig számított, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát azzal, hogy a késedelmi kamat mértéke 2022. november 10. napjától a 424/2022. (X.28.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet megszűnése napjáig terjedő időszakban nem lehet több évi 25 (huszonöt) %-nál.

A felperes perköltségben való marasztalását és az eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezést mellőzi; kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 7.000.000 (hétmillió) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló együttes első- és másodfokú perköltséget.

Kötelezi továbbá az alperest, hogy fizessen meg az államnak 60 (hatvan) napon belül az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlája javára 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint kereseti és 2.500.000 (kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] A felperes módosított keresetében 321.831.961 forint és annak 2021. október 7. napjától a kifizetés napjáig számított, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:48 § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest elsődlegesen a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 83. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt garanciaszervezet által vállalt kezességből eredő igény, másodlagosan a Ptk. 6:431. § (1) bekezdése szerinti garanciavállalásból eredő igény, míg harmadlagosan a Ptk. 6:416. § (1) bekezdése szerinti kezességből eredő igény címén.

II.

[2] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy az egyoldalú nyilatkozata alapján kezességi jogviszony jött volna létre, illetve vitatta a kezességi szerződés érvényességét az alakiságra vonatkozó előírások megsértése miatt, valamint, hogy garanciavállaló nyilatkozaton alapuló biztosítékot nyújtott volna, mivel arra a tevékenységi engedélye nem terjedt ki. Hivatkozott arra, hogy a felperes elmulasztotta az igényét bejelenteni a felszámolási eljárás során, ezért a kedvezményezett, és ennek okán a kezessel szemben is jogvesztés folytán megszűnt az igényérvényesítési lehetőség. Kifejtette továbbá,

hogy a perbeli biztosíték érvényesítésének jogszabályi akadályát képezte az egyes fejlesztéspolitikai tárgyú kormányrendeletek egyes rendelkezéseinek veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról szóló 551/2020. (XII. 2.) Korm. rend. (a továbbiakban: Veszélyhelyzeti Korm. rendelet) 17. §-a, amely szerint az EMVA-ból származó forrás esetén a kifizető ügynökség követelések adók módjára történő behajtását nem kezdeményezheti és a biztosítékot sem érvényesítheti.

III.

[3] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 5.418.319 forint + áfa perköltséget, megállapította továbbá, hogy a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

III.1.

[4] A fellebbezés szempontjából releváns tényként állapította meg, hogy a cég1 Kft. kedvezményezett 2016. október 25-én és 2016. november 30-án nyújtott be támogatási kérelmeket a Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyságának elősegítése a feldolgozásban című, VP-3-4.2.1-15 kódszámú felhívásra. A Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága mint támogató a kérelmet támogatásra alkalmasnak minősítette és 2018. március 27-én, valamint 2017. szeptember 14-én támogatói okiratokat bocsátott ki. A támogatás tárgya a projekt elszámolható költségeinek az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési alpból (EMVA) és a hazai központi költségvetési előirányzatból vissza nem térítendő támogatás formájában történő finanszírozása volt.

[5] A kedvezményezett 2018. november 23-án 248.395.178 forint és 73.436.783 forint összegű támogatási előleg kifizetésére vonatkozó kérelmeket nyújtott be, amelyekhez csatolta az alperes kezességvállaló nyilatkozatait, majd azok lejáratát megelőzően benyújtotta a felpereshez az alperes 2020. szeptember 14-én kelt 12427/B/127/2020. számú, 73.436.783 forint összegű és az 12428/B/127/2020. számú, 248.395.178 forint összegű kezességvállalási nyilatkozatát is, amelyek érvényessége 2021. október 30. napja volt. A kezességvállalások a nyilatkozatok 3. pontja szerint a kedvezményezett 2020.10.31. és 2021.10.30. napja között keletkezett, 73.436.783 forint, illetve 248.395.178 forint összegű kötelezettségére érvényesek. A 4. pont alapján pedig az alperes feltétel nélkül kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperes által szabályszerűen aláírt első írásbeli felszólításra – az alapjogviszony vizsgálata nélkül – a kézhezvételtől számított tizenöt banki munkanapon belül a felperes fizetési felszólításban rögzített számlájára megfizeti a felperes által megjelölt, maximálisan a 3. pontban megjelölt összeget, amennyiben a felperes az írásbeli felszólításban nyilatkozik arról, hogy az alapjogviszony kötelezettje nem teljesítette a fizetési vagy egyéb, a pályázati dokumentációban előírt kötelezettségét.

[6] A felperes az alperes kezességi nyilatkozatainak birtokában a kedvezményezett előleg igénylését 2018. december 12-én jóváhagyta és a kért előlegeket a kedvezményezett részére folyósította.

[7] A felperes a kedvezményezett 2020. április 6-án benyújtott változásbejelentési kérelme alapján indult ügyben megállapította, hogy a kedvezményezett ellen több esetben bírósági végrehajtási eljárás, majd 2020. október 13-án Fpk.2899/2020. szám alatt felszámolási eljárás indult. Ezért 2021. július 5-én mindkét támogatási kérelem tekintetében szabálytalansági eljárást kezdeményezett, amelynek eredményeként a Korm. rendelet 176. § (3) bekezdése alapján 2021. július 23-án szabálytalansági eljárás mellőzésével szabálytalanság megállapítására került sor. A határozatokban a szabálytalanság megállapításának jogkövetkezményeként elállás, a támogatói okiratok visszavonása és az addig kifizetett 248.395.178 forint, valamint 73.436.783 forint támogatási összegekre vonatkozó visszafizetési kötelezettség került rögzítésre, továbbá, hogy az előleg fedezetül szolgáló, alperes által kiállított kezességvállaló nyilatkozat alapján a visszafizetendő összeg a biztosíték lehívásával rendezhető, amennyiben a kedvezményezett a szabálytalansági döntésben foglaltaknak a megadott határidőig nem tesz eleget. A kedvezményezett a visszafizetési kötelezettségét nem teljesítette.

[8] A kezességvállalási nyilatkozatok alapján a felperes lehívási igénybejelentést közölt az alperessel mindösszesen 321.831.961 forint összegben, az alperes a felszólítást 2021. szeptember 22-én átvette, azonban az abban foglaltaknak nem tett eleget.

III.2.

[9] Az elsőfokú bíróság ítélete jogi indoklásában a Korm. rendelet irányadó jogszabályi rendelkezéseinek ismertetését követően rögzítette az elsődleges kereset vonatkozásában, hogy a Ptk. 6:416. §-a a kezességet szerződésként szabályozza. A Korm. rendelet 83. §-a csupán a nyújtható biztosítékokat sorolja fel és szabályozza, azonban abból nem következik, hogy a kezesség egyoldalú nyilatkozattal is létrejöhetne. Abból pedig, hogy a kezességi nyilatkozatra a garanciavállalásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a Korm. rendelet 1. számú mellékletének 89.2. pontja értelmében, nem következik egyúttal, hogy egyoldalú nyilatkozat alapján érvényesíthető lenne ezen biztosíték. Kiemelte továbbá, hogy a Korm. rendelet a garanciaszervezet által nyújtott kezesség létrejöttét nem is szabályozza. A Ptk. ugyanakkor meghatározza a köteleket, így azt is, hogy egyoldalú nyilatkozatból csak jogszabályban meghatározott esetekben keletkezhet kötelelem (Ptk. 6:2. §). Miután a Korm. rendelet nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely egyértelművé tenné, hogy a perbeli kezességvállaló nyilatkozatból kötelelem keletkezhet, e vonatkozásban a Ptk. szabályait kell figyelembe venni. A kezesség létrejöttéhez írásbeli szerződés szükséges, atipikus biztosítékként egyoldalú nyilatkozattal nem lehet kezességet vállalni. Utalt a felperesi érvelés alapján arra is, hogy az Alaptörvény rendelkezéseiből következőleg alacsonyabb szintű jogszabály egyébként sem lehetne ellentétes a Ptk. rendelkezéseivel a jogszabályi hierarchiából adódóan.

[10] A másodlagos kereset vonatkozásában kifejtette, hogy bár az alperes által kiadott egyoldalú nyilatkozat a tartalma alapján megfelel a garanciavállalás jogszabályi kritériumainak (Ptk. 6:431. §), nem lehet eltekinteni attól, hogy a Korm. rendelet különbséget tesz a kezességvállaló és a garanciavállaló nyilatkozat között. Az alperes pedig nem hitelintézet, hanem pénzügyi vállalkozás, amely a tevékenységi engedélye szerint csak

kezeségvállalásra jogosult, garanciavállalásra nem. Ennek okán a perbeli egyoldalú nyilatkozatokat kezeségvállalásként kellett értékelni, nem pedig a garanciavállalás körében. A Korm. rendelet 1. számú mellékletének 83.1.a. pontja szerint egyebekben pénzügyi vállalkozás által kibocsátott garancia nem fogadható el, ennek okán a másodlagos kereset sem vezethetett eredményre. Megjegyezte, hogy a Korm. rendelet azon elvárása, hogy a garanciaszervezet által vállalt kezeség feleljen meg a garanciavállalás tartalmi és formai követelményének a Korm. rendelet szerint sem jelenti azt, hogy az garanciavállalásként lenne minősíthető: inkább azt hivatott biztosítani, hogy ugyanolyan erős biztosítékul szolgáljon, mint egy garanciavállalás.

[11] A fentiekre tekintettel a perbeli nyilatkozatokat a Ptk. szerinti kezeség körében értékelte és a harmadlagos kereset vonatkozásában rögzítette, hogy a perben nem volt megállapítható, hogy a kezeségvállaló nyilatkozatokat a felperes írásban elfogadta volna. Az elfogadás ráutaló magatartással nyilvánvalóan megtörtént az előlegek kifizetésére figyelemmel, azonban az írásbeliség, vagyis az alaktság hiánya folytán a kezesi szerződéseket érvénytelennek kellett tekinteni. Miután pedig a perbeli esetben az alperes részéről teljesítés nem történt, a semmisség orvoslására sem került sor [Ptk. 6:94. § (1) bek.)). A felperes által tett nyilatkozatok mind a támogatás kedvezményezettjének címzett nyilatkozatok voltak, ezért sem voltak a kezeségvállalás írásbeli elfogadásának tekinthetők. Egy előre nem ismert személy által nyújtandó kezeségvállalás előzetes és általános érvényű elfogadása mint szerződéses nyilatkozat fogalmilag is kizárt, figyelemmel a Ptk. 6:63. § (1) bekezdésére, valamint a 6:4. § (1) bekezdésére és a 6:5. § (2) bekezdésére is. A fennálló érvénytelenségi okra tekintettel ezért nem látott lehetőséget a harmadlagos kereset teljesítésére, egyúttal azonban utalt arra, hogy Veszélyhelyzeti Korm. rendelet 17. §-ában foglaltakra tekintettel nem is volt érvényesíthető a perbeli igény a kezesi nyilatkozat lejáratát megelőzően, illetőleg megalapozottan hivatkozott az alperes arra is, hogy a felszámolási eljárásban történt bejelentés hiányában az alapkövetelés tekintetében jogvesztés következett be, így a felperesi alanyi jog is megszűnt.

[12] A perköltségről a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

IV.

[13] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést annak megváltoztatása és a keresetnek történő helyt adás, másodlagosan a hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítása iránt.

[14] Az elsődleges kereset vonatkozásában fenntartotta, hogy a Korm. rendeleten alapuló kezeség egy atipikus, sui generis kezeségtípus. Tévesen állapította meg ezért az elsőfokú bíróság, hogy a Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelő kezeségvállalási nyilatkozat alapján ne jöhetett volna létre kezeség. A Korm. rendelet a biztosítékok között felsorolja a garanciaszervezet által vállalt kezeséget mint atipikus kezeséget és részletesen meghatározza annak kötelező formai és tartalmi követelményeit is. Ennek okán nem szükséges külön szerződést kötni a feleknek. A szabályozás nyelvtani értelmezéséből is következik, hogy a kezeség a garanciaszervezet vállalása alapján jön létre, a jogszabály nem

garanciaszervezettel kötött kezesi szerződést vár el. Utalt arra, hogy a kezesség létrejöttét az alperes peren kívül sohasem vitatta, más igényérvényesítési akadályra hivatkozott és arra, hogy más ügyekben is a perbelihez hasonlóan járt el. Kifejtette, az Áht. 109. § (2a) bekezdése alapján megszületett Korm. rendelet tartalma alapján is arra lehet következtetni, hogy annak a Ptk. nem háttérszabálya, a perbeli kötelezettségvállalás az államháztartási alrendszerben értelmezhető és nem mellérendelt autonóm jogalanyok között. Kizárólag abban az esetben alkalmazhatóak a Ptk. szabályai, ha arra a Korm. rendelet nyújt lehetőséget. A perbeli biztosíték sui generis formáját erősítik továbbá a 1306/2013/EU és a 907/2014/EU rendeletek szabályai, amelyek alapján a garantőr egyoldalú nyilatkozatával jöhet létre kötelezettségvállalás. Arra az esetre, ha a Ptk. rendelkezéseit háttérszabályként alkalmazni kellene, fenntartotta, hogy a szerződéses szabadság elvére figyelemmel a felek speciális biztosítéki formát alkalmazhattak, amelyet a Korm. rendelet szabályoz.

[15] A másodlagos kereset vonatkozásában egyetértett az elsőfokú ítélet azon megállapításával, hogy a kezességvállalást tartalmazó nyilatkozat tartalma alapján megfelel a garanciavállaló nyilatkozat jogszabályi kritériumainak. Ellentmondásosnak tartotta ugyanakkor, hogy a közjogi szabályok előírásai, vagyis a hitelintézet és a pénzügyi vállalkozás által végezhető tevékenységek kapcsán nem látott lehetőséget az elsőfokú bíróság arra, hogy garanciavállaló nyilatkozatnak fogadja el a perbeli nyilatkozatokat. A Ptk.-ban foglaltakra figyelemmel garanciavállalásként minősíthető jognyilatkozatot attól függetlenül kell értékelni, hogy a jogi normák alapján végezhetett-e egyébként ilyen tevékenységet az alperes vagy sem.

[16] Fenntartotta a harmadlagos kereset vonatkozásában korábban előadottakat és rámutatott arra, hogy a perbeli esetben a szerződés létrejött, ugyanis a kezes megismerhette a honlapon közzétett, támogatásra vonatkozó felhíváshoz kapcsolódó dokumentumokat (www.szechenyi2020.hu) figyelemmel arra, hogy elfogadta az irányító hatóság által garanciaszervezetként való minősítést és az alapján jogosult volt biztosíték nyújtására. Ebből következik, hogy a felperes jognyilatkozata hatályossá vált, az írásbeli nyilatkozat megérkezése ugyanis nem igényel tudomásszerzést, olyan helyzetet kell elérni a szerződés létrejöttéhez távollevők között, hogy az írásbeli nyilatkozat a címzett számára megismerhető legyen. Álláspontja szerint az alperes kezességvállaló nyilatkozatát megelőzően az uniós források felhasználásáért felelős miniszter által közzétett közleményben az alperesi szervezet megjelenítésével elfogadásra került előzetesen a kezességvállalás, amely a Korm. rendeletben foglaltaknak is megfelelt. A kezességvállaló nyilatkozat pedig visszautalt az alkalmazandó jogra és a konkrétan azonosítható támogatói okiratra is. A kezes személyét már nem vizsgálhatta a felperes, mivel az irányító hatóság a közlemény közzétételével azt már előzetesen jóváhagyta, tehát a kezesi nyilatkozat elfogadása tekintetében a felperesnek döntési jogköre sem volt.

[17] A veszélyhelyzeti rendelkezésekkel összefüggésben megalapozatlannak tartotta az elsőfokú bíróság álláspontját, ugyanis a hivatkozott jogszabályi rendelkezések értelmezésekor figyelemmel kell lenni az uniós jogszabályok elsődlegességére, így a 907/2014/EU és a 908/2014/EU rendeletekben foglaltakra, amelyek nem adnak felmentést veszélyhelyzet idejére és kötelezően alkalmazandók a perbeli esetben. Végül utalt arra, hogy álláspontja szerint a kezesség alakszerűségére vonatkozó követelmény [Ptk. 6:416. § (3) bekezdés] csak a

kezeségvállalásra vonatkozik, mivel a felperes ráutaló magatartással is elfogadhat kezeségvállalást.

[18] A hatályon kívül helyezésre irányuló jogorvoslati kérelmével összefüggésben előadta, hogy a perben felmerült egyéb kérdéseket eltérő jogi álláspontja folytán nem vizsgálta az elsőfokú bíróság érdemben és bizonyítást sem folytatott le, nem határozott az érvényesen létrejött biztosíték érvényesíthetőségéről, az alperesi kifogásokról, illetve az azokkal kapcsolatos felperesi álláspontról.

V.

[19] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak helyes indokai folytán, egyúttal fenntartotta az elsőfokú eljárásban előadottakat.

[20] Kiemelte, hogy a támogatási jogviszony egy polgári jogi jogviszony [Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés 54. pont], amelynek mögöttes jogszabálya a Ptk., ezért fel sem merülhet, hogy azt ne kellene alkalmazni. A támogatói okirat maga is utal a Ptk. rendelkezéseinek alkalmazására, emellett a Korm. rendelet több esetben is kifejezetten háttérszabályként hivatkozik a Ptk.-ra. Megjegyezte, a felperes utólag befogadó nyilatkozatokat küldött a számára a perbelihez hasonló további jogviszonyokban. Egyetértett a másodlagos és a harmadlagos kereset vonatkozásában az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel, kiemelte egyúttal, hogy a garanciaszervezetekre vonatkozó lista közzététele nem jelenti egyúttal azt is, hogy az általuk nyújtott kezeségvállaló nyilatkozatokat elfogadná a felperes. Előre egyébként sem fogadható el a kezeségvállalás, ugyanis annak tartalma és formája sem volt megismerhető korábban.

VI.

[21] Az elsőfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéltábla teljes terjedelmében vizsgálta felül.

VII.

[22] Elsődlegesen a hatályon kívül helyezés iránti kérelmet vizsgálta, mert annak megalapozottsága esetén az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatára nem kerülhetne sor.

[23] A felperes másodlagos jogorvoslati kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja miatt nem folytatott le további bizonyítást és döntése meghozatalakor nem vizsgálta a peres felek által előadott jogi érveket, kifogásokat. E körben rögzíti az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró tényeket helyesen állapította meg, a rendelkezésre álló adatok alapján a kereset – a fellebbezésben előadottakkal szemben – elbírálható volt, az ítélet hatályon kívül helyezésére ezért nem látott lehetőséget.

[24] Ítéletében ugyan az elsőfokú bíróság az érvénytelenségi ok fennállásának részletes kifejtése mellett utalt arra, hogy ennek okán nem kellett vizsgálnia az igény érvényesíthetőségével és az alperesi kifogásban foglaltakkal kapcsolatos további előadásokat, de kitért arra is, mely egyéb okból nem látott lehetőséget a kereset szerinti marasztalásra: állást foglalt a felszámolási eljárásban történt bejelentés hiányának jogkövetkezményéről, valamint a Veszélyhelyzeti Korm. rendeletből eredő igényérvényesítési akadályról is. A fellebbezésben előadottakkal szemben tehát nem történt olyan eljárási szabálysértés, amely az ügy érdemi eldöntésére kihatott volna és az elsőfokú eljárás megismétlését tette volna szükségessé. A hatályon kívül helyezés a felek rendelkezési jogának tiszteletben tartása mellett is csak akkor lenne indokolt, ha a megjelölt eljárási szabálysértés a per érdemi eldöntésére – közvetlenül és kimutathatóan – kihatott, továbbá orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges vagy a célszerűség, a pergazdaságosság és az időszerűség követelményeire figyelemmel nem észszerű, és az elsőfokú eljárás megismétlése elengedhetetlen. A kereset azonban elbírálható volt annak figyelembevételével is, hogy a perbeli jogkérdést tekintve az ítéltábla csak részben osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját.

IX.

[25] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét ezért érdemben vizsgálta és megállapította, hogy a fellebbezés alapos.

IX.1.

[26] Azt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Korm. rendelet 83. § (1) bekezdése szerinti garanciaszervezet által vállalt kezesség nem jelent külön biztosítéktípust és nem következik belőle, hogy a kezesség egyoldalú nyilatkozattal is létrejöhetne, ez a Ptk.-nak a szerződéskötési szabadságra vonatkozó rendelkezései alapján sem állapítható meg. Utal az ítéltábla ebben a körben az elsőfokú ítélet helyes indokaira, a kötelek és a kezességi szerződés létrejötte, valamint az írásbeli elfogadás hiánya és az alakiság megsértéséből adódó érvénytelenség vonatkozásában kifejtett kiterjedően is.

[27] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel mutat csak rá a következőkre az elsődleges kereset kapcsán.

[28] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében helyesen érvelt azzal, hogy a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés 54. pontja értelmében a támogatási szerződés: a támogatások kedvezményezettjei és az irányító hatóság között létrejött, a támogatás felhasználását szabályozó polgári jogi szerződés. Az adott esetben az irányító hatóság támogatói okiratokat bocsátott ki, amelyekre a Korm. rendelet 75. § (2) bekezdése szerint a támogatási szerződés alapján megvalósuló jogviszonyokra vonatkozó rendelkezések az irányadók. Mindezekre tekintettel a per tárgyát képező támogatási jogviszony a Ptk. 1:1. §-a szerinti polgári jogi jogviszony, amelynek kereteit közjogi szabályok teremtik meg a kötelek alanyaira és tárgyra

nézve. A Ptk. 1:2. § (2) bekezdése alapján pedig a polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályokat e törvénnyel összhangban kell értelmezni, amiből következik, hogy Ptk. irányadó a Korm. rendelet szabályainak értelmezésénél is.

[29] Az elsődleges kereset vonatkozásában abból kellett tehát kiindulni, hogy támogatási szerződéshez kapcsolódó biztosítékként a Korm. rendelet csak olyan polgári jogi jogintézményekről rendelkezik, amelyeket a Ptk. szabályoz: jelzálogjog, kezesség és garanciavállalás. A Korm. rendelet tartalmaz szabályokat az adott biztosítékra vonatkozóan a kibocsátó, a forma, a tartalom vagy a rendelkezésre állási idő alapján, azonban ezzel nem hoz létre önálló, atipikus biztosítéki formákat. A Ptk.-ban szabályozott jogintézmények lényege, jellegadó ismérvei alapján ugyanis a Korm. rendelet szerinti, a per tárgyát képező biztosíték beazonosítható, különös tekintettel arra, hogy a szabályozás csak azt határozza meg, hogy az adott kezesség vagy garanciavállalás mely követelmények, feltételek teljesítése esetén fogadható el a támogatás visszafizetésének biztosítékeként. A felperes által hivatkozott szerződéses szabadság mint alapelv valóban kiterjed a típus szabadságra is, ez azonban nem jelenti azt, hogy az adott esetben külön jogszabály által meghatározott, a Ptk.-ban szabályozott jogintézmény ismérveinek megfelelő tartalmi követelmények a Ptk. rendelkezéseitől függetlenül lennének értelmezhetők. A felperes hivatkozott ugyan a sui generis jelleget megalapozó, „Korm. rendeletben meghatározott speciális követelményekre”, azonban nem fejtette ki, hogy melyek ezek közül azok, amelyek a Ptk. szabályaitól eltérve, önálló biztosítéki forma megállapítását teszik lehetővé. A kötelem a felek között – ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen mutatott rá ítéletében – nem jöhet létre önmagában abból következően, hogy a Korm. rendelet felsorolja lehetséges biztosítékként. Olyan szabályt sem tartalmaz, amelyből következne, hogy a Ptk. rendelkezéseivel szemben nincs szükség szerződéskötésre. Ez pedig nem következhet önmagában abból, hogy feltételként a Korm. rendelet biztosíték nyújtását írja elő és nem rendelkezik a biztosíték elfogadásáról, ugyanis nyilvánvalóan nem kell rendelkezni olyan kérdésekről, amelyeket a Ptk. szabályoz. A Korm. rendelet szabályozásának nyelvtani értelmezéséből tehát – a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben – nem következik, hogy a kezesség a garanciaszervezet vállalása alapján létrejönne.

[30] A fentiekből és a kezességi szerződés írásbeli létrejöttének hiányából következik, hogy az elsődleges és a harmadlagos kereset nem lehetett alapos.

IX.2.

[31] A másodlagos kereset tekintetében osztotta az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak – a fellebbezésben sem vitatott – azon megállapítását, hogy a Ptk. 6:431. § (1) bekezdése alapján az alperes által kiadott kezességvállalást tartalmazó nyilatkozatok tartalmuk alapján megfelelnek a Ptk.-ban rögzített garanciavállaló nyilatkozat jogszabályi kritériumainak.

[32] A Ptk. 6:8. § (1) bekezdése értelmében a jognyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Az állandóan követett bírói gyakorlatnak megfelelően az értelmezés során a nyilatkozattal elérni

kívánt célt és a nyilatkozat teljes tartalmát értékelni kell, továbbá a perben feltárt teljes tényállást, így mindazt, ami a nyilatkozók akaratát felismerhetővé teszi. A perbeli esetben vitás volt az alperes által tett kötelezettségvállalások jogi megítélése, azonban a jognyilatkozatok tartalma nem, vagyis az sem, hogy az előleg igénybevételéhez szükséges biztosíték rendelkezésre állása érdekében az alperes feltétel nélkül kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperes írásbeli felszólításra – az alapjogviszony vizsgálata nélkül – megfizeti a felperes által megjelölt összeget.

[33] A garanciavállaló nyilatkozat és a garanciaszervezet által vállalt kezesség közötti, a Korm. rendelet által meghatározott, lényegében csak a kibocsátó személyére vonatkozó megkülönböztetésből azonban az ítéltábla álláspontja szerint nem következik, hogy az alperesi nyilatkozatok ne lennének garanciavállalásként értékelhetők. A jognyilatkozatokat ugyanis elsődlegesen nem az elsőfokú bíróság által felsorolt szempontok – a Korm. rendelet szóhasználat, a jogszabályi környezet, a nyilatkozat megjelölése, illetve az alperes tevékenységi engedélyében írtak – alapján, hanem a tartalmuk szerint kellett minősíteni. Még akkor sem a megnevezésnek van jelentősége, ha azt jogszabály tartalmazza figyelemmel arra, hogy a fentebb kifejtettek szerint a Ptk. 1:2. § (2) bekezdése alapján a polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályokat a Ptk.-val összhangban kell értelmezni.

[34] Ahogy arra az elsőfokú bíróság is rámutatott, a Korm. rendelet 83. § (1) bekezdésében felsorolt biztosítékok közül az a) pont szerinti garanciavállaló nyilatkozat és a d) pont szerinti garanciaszervezet által vállalt kezesség között a tartalom és a forma tekintetében a Korm. rendelet alapján nincs eltérés. Az 1. sz. mellékletet képező Egységes Működési Kézikönyv 89.2. pontja ugyanis kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a kezesi nyilatkozat formai és tartalmi követelményeire vonatkozóan a hitelintézet által kibocsátott garanciavállaló nyilatkozatot szabályozó 83.1.-87. pontokat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy ahol a 83.1.-87. pont garanciavállaló nyilatkozatot említ, azon kezesi nyilatkozatot, ahol hitelintézetet, azon garanciaszervezetet kell érteni. Ebből következően a Korm. rendelet a két biztosíték lényegi tartalmát azonosan határozza meg, közöttük csak a kibocsátó személye alapján tesz különbséget. Amennyiben a biztosítékot hitelintézet, ezen belül nem pénzügyi vállalkozás [Egységes Működési Kézikönyv 83.1. a) pont] adja, az a Korm. rendelet alkalmazásában garanciavállaló nyilatkozatként értelmezendő, amennyiben az irányító hatóság által közzétett (Egységes Működési Kézikönyv 89.2. pont) garanciaszervezet, akkor kezességvállalásként.

[35] A Ptk. 6:416. § (1) bekezdése és 6:417. § (1) bekezdése értelmében kezességi szerződéssel a kezes kötelezettséget vállal a jogosulttal szemben, hogyha a kötelezett nem teljesít, maga fog helyette a jogosultnak teljesíteni. A kezesség járulékos jellegű, a kezes a jogosult követelésébe beszámíthatja a saját és a kötelezett ellenköveteléseit és érvényesítheti az őt saját személyében megillető kifogásokon túl azokat a kifogásokat is, amelyeket a kötelezett érvényesíthet a jogosulttal szemben. A Ptk. 6:431. § (1) bekezdése és 6:432. § (1) bekezdése szerinti garanciaszerződés, illetve garanciavállaló nyilatkozat azonban a garantőr olyan kötelezettségvállalása, amely alapján a nyilatkozatban meghatározott feltételek esetén köteles a jogosultnak fizetést teljesíteni. A törvény a járulékoság hiányáról rendelkezik azzal, hogy a garantőr garanciavállaló nyilatkozat szerinti kötelezettsége független attól a

kötelezettségtől, amelyért garanciát vállalt, a garantőr nem érvényesítheti azokat a kifogásokat, amelyeket a kötelezett érvényesíthet a jogosulttal szemben.

[36] A Korm. rendelet 1. számú mellékletének a garanciavállalásra és a garanciaszervezet által vállalt kezességre egyaránt vonatkozó szabályai szerint az a nyilatkozat volt biztosítékként elfogadható, amely kifejezett, visszavonhatatlan, önálló fizetési kötelezettségvállalást tartalmaz [83.1. b) pont]; a garancia érvényesíthetőségének feltételeként csak a jogosult írásbeli felszólításának benyújtása volt kiköthető azzal, hogy a kötelezett az alapjogviszony vizsgálatára a garancia lehívásakor nem jogosult [83.1. e) pont]. Mindezeknek megfelelően eljárva az alperes a főkötelezett kötelezettségétől független, feltétel nélküli kötelezettséget vállalt: az alapjogviszony vizsgálata nélkül vállalta a teljesítést a felperes fizetési felszólítására, így a nyilatkozata tartalma szerint nem kezességnek, hanem garanciavállalásnak minősül. Itt utal az ítéltábla arra, hogy a felperes által hivatkozott közösségi norma angol szövege is a „guarantor” kifejezést használja, ami a garanciavállalás kötelezettjének felel meg.

IX.3.

[37] Egyetértett az ítéltábla a felperes fellebbezési érvelésével abban a körben, hogy a másodlagos kereset vonatkozásában a Ptk. rendelkezései alapján garanciavállalásként kellett minősíteni a perbeli nyilatkozatokat függetlenül attól, hogy a közjogi normák alapján végezhetett-e ilyen tevékenységet az alperes, illetve vállalhatott-e ilyen formában biztosítékot.

[38] A Ptk. 6:95. §-a rendelkezik a tilos szerződésről: e szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Más jogkövetkezmény mellett is semmis a szerződés akkor, ha a jogszabály ezt külön kimondja, vagy a jogszabály célja a szerződéssel elérni kívánt joghatás megtiltása. Tehát a nem (kizárólag) magánjogi szabályokba ütköző szerződés esetére mondja ki a Ptk., hogy az egyéb (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályokat sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály – az egyéb, más jogági szankciók mellett – a szerződés érvényességét sem kívánja megengedni (BDT2006. 1450.). Ha a jogszabály olyan tilalmat tartalmaz, amelynek sérelme csak az adott norma funkciójának betöltése érdekében jogellenes, és ezért külön szankciók kapcsolódnak hozzá, akkor a polgári jog semmisségi jogkövetkezményének alkalmazására nincs szükség.

[39] Az adott esetben a Korm. rendelet hivatkozott rendelkezései a biztosíték támogató általi elfogadásának feltételeit írták elő a biztosítékot adó személyére vonatkozóan: az alperes mint pénzügyi vállalkozás kizárólag kezességvállalásra volt jogosult, garanciavállalásra nem. Azt kellett tehát vizsgálni, hogy a jogszabály e rendelkezéseiből, illetve azok céljából következik-e, hogy a kötelezettségvállalás érvénytelen. Figyelemmel kellett lenni e körben arra, hogy az Alaptörvény 28. cikke értelmében a jogalkalmazás során a jogszabályok

szövegét a bíróságok elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, amely során azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

[40] A Korm. rendelet éppen arra irányul, hogy a támogatási szerződések teljesítését, a támogatások megfelelő felhasználását, a jogsértések megakadályozását és a szerződésszegés jogkövetkezményeinek megvalósulását biztosítsa. A biztosíték erőssége miatt határoz meg olyan szabályokat, amelyek a biztosítékot adó személyére vonatkoznak és nem teszik lehetővé feltétel nélkül mindenki számára biztosíték adását. Ebből eredően a céljából az Alaptörvény idézett rendelkezése szerinti értelmezéssel nem vezethető le az a következtetés, hogy az alperes kötelezettségvállalása a fenti okból érvénytelen lenne.

[41] Ennek okán megállapítható volt a perbeli adatok alapján, hogy az alperes garanciavállaló nyilatkozatával a jogviszony érvényesen létrejött, arra alapítottan megalapozottan érvényesített igényt a felperes.

IX.4.

[42] Az alperes a felperes által érvényesített jog kapcsán hivatkozott arra is, hogy a Veszélyhelyzeti Korm. rendelet 17. §-ában foglaltak kizárják a biztosíték érvényesíthetőségét.

[43] A Veszélyhelyzeti Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése – egyebek mellett – a jelen jogvitában is alkalmazandó Korm. rendelet tekintetében a veszélyhelyzet idejére, tehát átmeneti időre állapított meg eltérő szabályt, amely szerint az irányító hatóság – EMVA-ból származó forrás esetén a kifizető ügynökség – követelések adók módjára történő behajtását nem kezdeményezheti, és a biztosítékot nem érvényesítheti (17. §). Helyesen érvelt a felperes azzal, hogy ezen rendelkezés nem alapozza meg a kereset elutasítását az alábbiak miatt.

[44] A Korm. rendelet – a 202. §-ában rögzítettek szerint – végrehajtáshoz szükséges rendelkezéseket állapít meg az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU és 1306/2013/EU számú rendeletei, valamint a Bizottság felhatalmazáson alapuló 907/2014/EU és 908/2014/EU számú rendeletei vonatkozásában. Ezen uniós normák valamennyi tagállamban teljes egészében kötelezők és közvetlenül alkalmazandók.

[45] A perindításkor és a perbeli biztosíték lejártakor hatályos 907/2014/EU rendelet (1), (13) és (16) Preambulum bekezdéseiben utal arra, hogy a 1306/2013/EU rendelet határozta meg az uniós mezőgazdasági támogatásokkal összefüggő alapvető rendelkezéseket, amelyek többek között a biztosítékokra is vonatkoznak; megerősítette azokat a szabályokat, amelyek előírják egy adott összeg kifizetésére szóló biztosíték nyújtását arra az esetre, ha valamely kötelezettség nem teljesül és ezt az egységes horizontális jogi keretet ki kell egészíteni a vis maior esetekre, valamint a biztosíték visszatartására és feloldására vonatkozó egységes

szabályokkal. Ezen rendelet IV. Fejezete tartalmazza a biztosítékokra vonatkozó alapvető rendelkezéseket, így előlegfizetés esetében a biztosítékok feloldására vonatkozó előírásokat (27. cikk.), amelynek értelmében a biztosíték akkor oldható fel: a) ha az előlegként nyújtott összegre vonatkozó végleges jogosultság megállapítást nyert; b) vagy ha az előlegként nyújtott összeg és az egyedi uniós szabályokban előírt valamennyi kiegészítés visszafizetése megtörtént. Amennyiben a nyújtott összegre való végleges jogosultság igazolása nem történik meg az erre nyitva álló határidőig, az illetékes hatóság haladéktalanul megindítja a biztosíték lehívására irányuló eljárást.

[46] A fenti közösségi jogi normákkal ellentétes az a tagállami jogszabályi rendelkezés, amely a felsorolt eseteken túl a biztosíték feloldását eredményezi. Az alperes által hivatkozott Veszélyhelyzeti Korm. rendelet 17. §-ában foglalt szabály éppen ilyen hatással jár abban az esetben, ha a Korm. rendelet hatálya alatt a garanciavállaló nyilatkozatban foglalt meghatározott időtartam lejár és a garanciavállalás megszűnik. A jogalkotó szándéka nyilvánvalóan nem arra irányult, hogy az érintett biztosítékokat ilyen módon feloldja, átmeneti időszakra kívánta megkönnyíteni a kötelezettek helyzetét, a szabály alkalmazása azonban a perbeli esetben mégis a biztosíték megszűnését, feloldását eredményezné.

[47] A normakonfliktus feloldása érdekében – miután az uniós norma nem ad lehetőséget eltérő nemzeti szabályozásra – az ítéltábla a kötelező és közvetlenül alkalmazandó EU rendelet alapján állapította meg, hogy az alperesi biztosíték érvényesíthetősége fennáll. Az uniós jog elsőbbségének ezen elvét az Európai Unió Bírósága a C-6/64. számú Costa v. E.N.E.L. ügyben fogalmazta meg: az uniós intézmények által alkotott jog beépül a tagállamok jogrendszerébe és elsőbbséget élvez a nemzeti jogok felett. A közösségi jog tagállami joggal szembeni elsőbbségét rögzítő elv alapján, ha a tagállami bíróság által alkalmazandó tagállami jogszabály ütközik a közösségi joggal, akkor az azzal ellentétes tagállami jogot „félre kell tenni,” nem lehet alkalmazni (C-106/77. Simmenthal ügy).

[48] Mindezek alapján az ítéltábla álláspontja szerint a perbeli igény érvényesítését a Veszélyhelyzeti Korm. rendelet nem zárhatja ki.

IX.5.

[49] Az alperes a jogorvoslati eljárásban az érdemi védekezés körében fenntartotta továbbá, hogy a kereset teljesítésének akadályát képezi, hogy a felperes nem jelentette be a követelést a felszámolási eljárásban, így a Csődtv. 37. § (3) bekezdése szerint jogvesztés következett be.

[50] E körben a fentebb kifejtetteknek megfelelően – az elsőfokú bíróság jogi álláspontjától eltérően – abból kellett kiindulni, hogy a perbeli biztosíték az alperes garanciavállaló nyilatkozatán nyugodott, olyan kötelezettségvállaláson, amely független attól a kötelezettségtől, amelyért garanciát vállaltak (a garantőr nem érvényesítheti azokat a kifogásokat, amelyeket a kötelezett érvényesíthet a jogosulttal szemben). Ebből következően

a Ptk. 6:431. § (1) bekezdése és 6:432. § (1) bekezdése értelmében az alperes fizetési kötelezettségének feltételeit illetően az alapjogviszonytól függetlenül kell a fizetési feltételek beálltát vizsgálni: a garantőr fizetési kötelezettsége kizárólag a garanciavállaló nyilatkozatban szabott feltételekhez igazodik, azok teljesülése esetén a fizetés nem tagadható meg. Ennek okán megalapozatlanul hivatkozott az alperes fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy az alapjogviszonnyal összefüggésben bekövetkezett jogvesztés akadályát képezné a garantőrrel szembeni igényérvényesítésnek.

[51] Utal csupán az ítéltábla a Korm. rendelet 176. § (2) bekezdésében foglaltakra, amely szerint az irányító hatóság, az alapok alapját végrehajtó szervezet vagy a pénzügyi közvetítő a visszafizetésre kötelezés időpontjában már folyamatban lévő csőd, felszámolási-, végelszámolási-, kényszertörlési-, valamint egyéb, a kedvezményezett, pénzügyi közvetítő és a végső kedvezményezett fizetéseképtelenségével, illetve megszüntetésével összefüggésben induló eljárásba bekapcsolódik, illetve követelését bejelenti, ha ez adott eljárás természetével összefér. A jogszabályi rendelkezés alapján tehát a követelés bejelentésének kötelezettségét egyébként is ahhoz mérten kellene vizsgálni, hogy az az adott eljárás természetével összefér-e, ebből a szempontból pedig az is megállapítható volt a perbeli adatok alapján, hogy eleve a felszámolási eljárás megindulását, a Csődtv. 37. §-ában meghatározott jogvesztő határidő elteltét követően került sor a szabálytalanság megállapítására és a határozatban a visszafizetési kötelezettség rögzítésére, miközben az alapjogviszonytól független biztosíték állt a felperes rendelkezésére.

X.

[52] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése értelmében megváltoztatta és a másodlagos keresetnek helyt adva marasztalta az alperest a Ptk. 6:431. § (1) bekezdése és 6:48. § (1) bekezdése alapján. A kamatfizetési kötelezettségét a kereset szerint a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése alapján állapította meg. Figyelemmel volt arra is, hogy a késedelmi kamatra vonatkozó egyes anyagi jogi rendelkezések veszélyhelyzetre tekintettel történő eltérő alkalmazásáról szóló 454/2022. (XI. 9.) Korm. rendelet értelmében a 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt a késedelmi kamatkövetelés legfeljebb évi huszonöt százalékos mértékben érvényesíthető, ezt meghaladó részében pedig úgy kell tekinteni, mintha azt ki sem kötötték volna.

XI.

[53] A fellebbezés eredményre vezetett, a felperes mind az első-, mind a másodfokú eljárás tekintetében pernyertes lett, ezért perköltségének megfizetésére az alperes köteles a Pp. 364. §-a alapján alkalmazandó 83. § (1) bekezdése szerint. A perköltség a képviselőt ellátó jogi képviselő első- és másodfokú ügyvédi munkadíjából állt. A munkadíjat az ítéltábla az elsőfokú eljárás vonatkozásában 5.000.000 forint + áfa, a másodfokú eljárást tekintve 2.000.000 forint + áfa összegben határozta meg a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése alapján mérsékelt összegben, a kifejtett képviselői tevékenységre és a jogorvoslati eljárás kisebb munkaterhére figyelemmel.

[54] A felperes illetékmentessége folytán le nem rótt illetékről a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett; tájékoztatja egyúttal az illetékfizetésre kötelezettet, hogy az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlája javára történő megfizetés során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni.

Budapest, 2023. április 6.

s. k.

dr. Sándor Ottó

tanácselnök

dr. Vasady Loránt Zsolt s. k.
dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.

előadó

bíró

bíró